

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark biskop

Visitastforedrag ved bispevisitasen
i Atrå og Mæl-, Austbyde-, Hovin- og Rjukan sokn
19.-23.mars 2014.

INNLEDNING

Kjære menigheter i Atrå og Mæl, Austbyde-, Hovin- og Rjukan sokn. Nåde være med dere og fred fra Gud vår Far og Herren Jesus Kristus.

Jeg starter med å takke. Det har vært spennende og innholdsrike dager sammen med dere. Dager der dere har vist meg hvordan menighet og samfunn henger sammen. Dere har lukket meg inn i deres tanker, utfordringer og muligheter. Det er et stort geografisk område vi har besøkt. Forrige gang biskopen var her på visitas var i Rjukan 2003 og i Tinnbygdene i 2005. Siden den gang har kirken fått nytt visitasreglement som blant annet slår visitasenheterne sammen til større enheter. Noen forskjeller er det mellom de forskjellige soknene. Men vilje til det gode og kjærligheten til mennesker, til kirken og stedet en bor på har jeg møtt over alt. Dere representerer en resurs når frivillige og ansatte står sammen.

Mitt ønske er at visitasen blir til inspirasjon i deres videre arbeid med å være en menighet med visjonen. ”Et levende felleskap – for alle!”

FORBEREDELSEN

Før visitas har sokneprestene og kirkevergen skrevet en visitasmelding. En visitasmelding er en beskrivelse og vurdering av det som har skjedd siden forrige visitas og av situasjonen i dag. Dere har levert en forbildelig melding. Jeg oppfordrer alle i menigheten til å ta en titt i den.

Det skjer en stadig utvikling av samarbeidet mellom menighetene. Jeg nevner trosopplæring med felles menighetspedagog, felles konfirmantleir og felles diakon. Menighetene gjør lurt i å samarbeide for å nå menneskene i soknet med de ressursene dere har til rådighet.

Ellers merker jeg meg den store omstillingen som Rjukan, ja hele Tinn kommune, har opplevd de siste 40 årene. Samtidig har dere tatt vare på lokale tradisjoner og kultur. Dere kan skilte med egne folemusikk gudstjenester og rosemalte kirker. Det er tydelig at folk og kirke hører sammen. Det er ikke mange som kan skilte med testamentariske gaver av slike størrelser til innvendig forskjøning, slik dere kan til Austbyde kyrkje.

Når det gjelder kirker og gravgårder foreligger det en befaringsrapport. Rådgiverne ved bispedømmekontoret Dag Arnulf Kvarstein og Geir Myre har sammen med kirkeverge Leif Kåre Mangen besøkt alle kirkene og kirkegårdene.

Prost Asgeir Sele har hatt kontorvisitas og levert rapport til biskopen. Siden siste visitas er menighetskontorene flyttet til gamle Bøen og gamle Marum Ullern skole. I tillegg til den lokale staben har kirkefagsjef Arve Nilsen ved bispedømmekontoret og prost Asgeir Sele fulgt meg på visitasen.

PROGRAM – GJENNOMFØRING

Over til selve visitasen med gjennomføring og program.

Visitasen startet med andakt på Eldres hus, hvor også sokneprest Tone Anne Hvalen og organist Knut Arne Snøås deltok. Etter andakten besøkte biskopen enkelte beboere rundt på avdelingene før det ble servert lunsj på kafé Måna.

Neste stopp var Rjukan kirke med en kort gjennomgang av programmet for visitasen og en presentasjon av staben. Fra staben møtte kirkeverge Leif Kåre Mangen, sokneprest Øystein Evensen, sokneprest Tone Anne Hvalen, organist Doris Ek, organist Knut Arne Snøås, diakon Silje Sjøtveit, kontorfullmektig Gina Bjørkhaug, kirketjener Rune Flatland, kirketjener Knut Rune Hagen, leder i Rjukan menighetsråd og Tinn kirkelige fellesråd Ottar Lien og leder i soknerådet i Atrå og Mæl Grete Vestby.

Biskopen med følge ble tatt med på en meget lærerik kulturhistorisk tur gjennom Rjukan. Guide på turen var Ottar Lien. Turen gav god informasjon om utviklingen Rjukan har vært gjennom og en forstår bedre hva som er bakgrunnen når visitasmeldingen skriver at Rjukan er ”Norgesmester i omstilling.”

På Atrå Skole møtte vi organist Doris Ek og Tinn barnekor. De øvet blant annet til denne visitasgudstjenesten. Til slutt fortalte biskopen om bispekåpen og om prestekjolen som egentlig er en dåpskjole og en påminnelse om dåpen.

Neste stopp var Tessungdalen og Grautkjeringan. Vi møtte Sigrid Lurås, Maja Bakhus, Turid Ree Bjørnerud og Eiril Midtbøen med sine medhjelpere. I tillegg til rømmegrøt, ble det et møte med et levende nærmiljø. Det er uante muligheter når en går sammen og brenner for en sak, Vi hørte også om planene for teaterstykket om Saleman som skal settes opp i september dette år.

Møte med de fire menighetsrådene i Atrå samfunnshus var nyttige og lærerike for meg, og forhåpentligvis også for råd og stab. Jeg vil takke for en ærlig og usminket samtale om gudstjeneste og om menighetsliv. Samtalen viser at vi som kirke har utfordringer med å skulle være en folkekirke som betyr noe for kirkens medlemmer i hverdagen. Som folkekirken skal vi være tilstede for folk over alt hvor de bor. Samtidig skal vi med de resurser av frivillige og ansatte kirken rår over, skape livsnære og aktuelle fellesskap gjennom gudstjenesten og andre aktiviteter.

Første dag av visitasen ble avsluttet med kveldsbønn i Atrå kyrkje ledet av sokneprest Øystein Evensen og organist Doris Ek som samtidig viste hvilke skatter av bønner og liturgier den nye salmeboka representerer.

Neste dag begynte med samtale med ansatte. En visitas handler om biskopens tilsyn med menighetene. Til tilsynet ligger det at ved en visitas skal biskopen ha en samtale med menighetens ansatte som er vigslet. Andre ansatte får tilbud om en enklere samtale.

Resten av dagen var viet diakoni, misjon og menighetsfest.

Det skjer mye spennende i menigheten gjennom et systematisk diakonalt arbeid. Jeg har lyst å trekke fram noen ting av alt det positive. "Fastvakt for døende" hvor frivillige kan tilkalles ved behov. "Livsnære grupper" hvor personer fra forskjellige land kommer sammen og leser fra bibelen og "Generasjonssang" på institusjonene. Agder og Telemark bispedømmeråd har vedtatt at 2015 skal være et diakoniens år i hele bispedømmet. Det kan godt være at vi kommer tilbake til dere for å hente inspirasjon og ideer for hele bispedømmet.

Menighetene her har et trofast misjonsengasjement gjennom menighetens misjonsavtaler. Samtidig har menighetene kanskje spesielt gjennom Tinn misjonsforening et utvidet misjonsengasjement. Biskopen med følge var så heldige å møte dette misjonsengasjementet ved en misjonslunsj på Austbygde bedehuset.

Besøket på Mandheimen og asylmottaket var viktig. Leder for mottaket Jorunn Karvan gav en tankevekkende presentasjon av mottaket og ikke minst formidlet hun at det er enkeltmennesker med hver sine forskjellige liv som bor der. Vi møtte samarbeidsrådet, diakon Silje Sjøtveit og deltakere presenterte "Daghøgskolen". Besøket ble avsluttet med babysang. Da hadde det også vært sang fra Rwanda, dans fra Sri Lanka og god og sterk mat fra Eritrea, Etiopia og Somalia.

Siste post på programmet andre dag var en fantastisk kirkefest i Atrå Samfunnshus med påfølgende aftenbønn i Atrå Kirke. Dere rår virkelig over store resurser. Denne kvelden møtte vi Tinndølan og Tinn Gospel kor og vi fikk en servering jeg vel ikke har fått tidligere i kirken, og det sier jeg som av og til spiser ved kongens bord. Jeg har lyst å si: Det var en flott kveld og det var spennende å bli utfordret til å si noe om det jeg brenner for, at vi må praktisere vår tro slik at våre kristne trossøsken som kommer til vårt land finner sin rettmessige plass i våre menigheter. Og du kirkeverge Leif Kåre Mangen ledet festen på en fortreffelig måte.

Også andre dag av visitasen ble avsluttet med kveldsbønn i Atrå kyrkje. Denne gangen var det ved sokneprest Tone Anne Hvalen og organist Knut Arne Snøås.

På fredag dro vi til Hovin hvor vi møtte en skole som var forberedt på å møte biskopen. Elevene fortalte om skolemiljøet og spurte meg om hvordan det var å være biskop. Etterpå spurte jeg om hva de ville gjort hvis de fikk være biskop for en dag. En av elevene mente det var litt for kort med en dag hvis en skulle fått gjort noe.

Til en visitas hører det med at biskopen møter kommunen. Tinn kommune hadde invitert til arbeidslunsj på Gvøpseborg. Fra kommunen møtte varaordfører Halvor

Lurås og kommunalsjef Gjertud Lien som var der i rådmannens sted. Det er tydelig at det er mange, lange og gode relasjoner mellom kommune og kirke. I et slikt møte tar ofte økonomi og felles ansvar for kirker og gravlunder mye tid. Det ble også en god samtale om kirkens og kommunens felles ansvar og muligheter for samarbeid for å gjøre Tinn kommune til et godt sted å leve og bo. Vi var også innom at Rjukan kirke er 100 år i 2015.

Bispevisitasen ble avsluttet fredag med en oppsummering sammen med staben. Jeg er stolt over å være biskop i vår kirke. Når de på Hovin skole spør om det er gøy å være biskop kan jeg svare: «Når jeg møter slike menigheter som her, menigheter med vilje, kjærlighet og fantasi til å bygge kirke, da er det fint å være biskop!»

Men en visitas er ikke et punktum. For at en visitas skal nå sitt mål, må den bli til inspirasjon for dere til å gå videre. Derfor er tradisjonen at jeg oppsummerer med noen utfordringer til dere. Jeg har samlet dem i 8 punkter. Og jeg kommer til å følge opp hva som skjer videre gjennom prost Asgeir Sele.

OPPSUMERING – UTFORDRINGER

En ting er i hvert fall sikkert. Jeg har ikke sultet disse dagene hos dere.

1. Først vil jeg poengtere alt det gode menighetsarbeidet, båret fram av ansatte, råd og andre frivillige som jeg har sett. Fortsett med dette arbeidet.
 - Jeg tenker på korarbeid.
 - Samarbeid med det lokale kulturlivet.
 - Diakoni med blant annet integrering av nye landsmenn.
 - En aktiv vilje og ønske om en kontinuerlig prosess rundt gudstjenesten.

1. Gudstjenesten - Gudstjenesten er menighetens kraftsentrum.
 - Jeg oppfordrer dere til å arbeide med gudstjeneste-forordningene, altså hvor mange gudstjenester skal det være i hver kirke.
 - Videre gjelder det å bygge gudstjenestefellesskap. Hva med å framsnakke gudstjenesten samtidig som en har fokus på gudstjenestens innhold og form.
 - Gudstjenestereformen har to hovedord, stedegengjøring og involvering. Jeg ber dere se på hvilke muligheter nettopp dere har til å knytte gudstjenesten opp mot den lokale tradisjon, kultur, og øvrig virksomhet. Når det gjelder involvering, åpner reformen opp mange muligheter for menighetens deltakelse, for eksempel i samarbeid med diakoni og trosopplæring.

2. Trosopplæring - Menigheten har sammen med foreldre og faddere et hellig ansvar om å gi de dømte opplæring i den kristne tro, for at de kan bli hos Kristus når de vokser opp.
 - Dette er ikke bare menighetspedagogens oppgave, Hele menigheten og alle gode krefter må stå sammen for å gjennomføre trosopplæringsplanen.

3. Skole – kirke. Vi hadde et fantastisk møte med Hovin skole.
 - Der er gode samarbeidsformer mellom skoler, barnehager og de enkelte kirker. Jeg vil oppfordre dere til å utarbeide tverrfaglige planer sammen med skolene for samarbeidet mellom skole og kirke.

4. Soknene
 - Dere har jobbet med sammenslåing av sokn en tid. Fortsett videre med arbeidet.
 - Jeg vil utfordre dere til å jobbe for en god samhandling mellom råd og stab.

5. Hva med bruk av Rjukan kirke til mer enn gudstjenester.
 - Jeg har hørt dere har nevnt ordet sjømannskirke når det gjelder Rjukan kirke. Det kan være en spennende idé. Kirka ligger strategisk til for å kunne bli en åpen kirke.

6. Det er godt å se at relasjonene mellom kommune og kirke fungerer. Dere har mange vakre kirker som er godt tatt vare på.
 - Men Rjukan kirke har en utfordring med lekkasjer i tak og overvann fra tak på grunn av en feil ved takrennene. Fellestrådet oppfordres til å få med kommunen på et forprosjekt for å finne ut hva som er feil og hva som må gjøres.
 - Videre oppfordrer jeg Kirkelig fellestråd i samarbeid med kommunen å sette i gang prosessen med å overføre kirkene og kirkegårdene til soknene slik kirkeloven tilsier.
 - Jeg merker meg at kirkelig fellestråd er i gang med å ferdigstille en økonomiplan som tar med konsekvensene av tidligere underskudd og høyde for fremtidig vedlikehold og stillingsbehov.

7. Jeg har altså møtt en menighet med dyktige ansatte og råd.
 - Kjempe flotte kor både for barn og voksne.
 - En misjonsforening som vil noe
 - Diakoni som fungerer.
 - Trosopplæring med ambisjoner.
 - Jeg håper dere ser på hverandre som gode krefter som vil jobbe sammen for å skape et stort «vi», slik at medlemmer i Dnk i Tinn sier: ”Kirka det er oss. Vi er mange og sammen vil vi skape fellesskap og møteplasser der mennesker kan møte både Gud og hverandre”

AVSLUTNING

Jeg drar fra visitasen i Austbygde -, Hovin-, Atrå og Mæl- og Rjukan sokn, fylt med takk. Jeg gleder meg til å komme tilbake i juni til diakonvigsling, og vil forsøke å sette av tid til 100 årsjubileet i 2015 for Rjukan kirke. Jeg hilser dere med Paulus ord

til menigheten i Tessaloniki: ”Vi takker alltid Gud for dere alle når vi husker på dere i våre bønner. For vår Gud og fars ansikt husker vi stadig på hvordan dere er virksomme i tro, arbeider i kjærlighet og holder ut i håp til vår Herre Jesus Kristus.(1.Tess.1.2-3)

Agder og Telemark bispestol 23. mars 2014

Stein Reinertsen
biskop